

ומוכח, שלמרות רוב הנאבדים, בכל זאת מחזיקים אותם, מספק, בחזקת חיים.

אם כן, חולים, שרוב חולים לחיים, לא כל שכן? ודאי שצריך להניח שעמד מחוליו הראשון לפני שמת, כיון שכל אדם מחזיקים אותו בחזקת חיים, ולכן המתנה בטלה, כי מסתבר שעמד מחוליו הראשון, וחזר בו מהמתנה⁽⁹¹⁾.

והגמרא מביאה סיוע לדינו של רבה, שהולכים אחרי חזקה דהשתא:

אמר רב הונא בריה דרב יהושע: כמאן אזלא הא שמעתא דרבה, כמו מי סובר רבה? כרבי נתן.

דהניא, שנינו בברייתא: מי מוציא מיד מי במקרה של המשנה, שאין בנוסח השטר לא לשון מתנת בריא, ולא לשון מתנת שכיב מרע, ויש עתה ספק אם היה בשעת הנתינה שכיב מרע או בריא, מי נחשב מוציא שצריך להביא ראיה לטענתו?

הוא, הנותן, מוציא מידהן של המקבלים

וכך היו רגילים תמיד לכתוב, כדי שידעו שלא עמד מחוליו לפני שמת. ועתה, אנו מסופקים האם עמד מחוליו לפני כן, ורק אחר כך נהיה חולה, ומת.

אמר רבה: הרי מת, והרי קברו מוכיח עליו. קנג-ב

כיון שכעת הוא מת, אנו מעמידים אותו בחזקה שהמצב הזה של החולי, שגרם לו למות, היה כל הזמן, ולא היו שינויים באמצע. ולכן המתנה קיימת, ואין יורשיו נאמנים לטעון שעמד מחוליו באמצע, והתבטלה המתנה⁽⁸⁹⁾.

אמר ליה אביי: אביי חולק ומוכיח שאין אצלנו חזקה דהשתא: ⁽⁹⁰⁾ ומה ספינה, מי שהפליג בספינה, וטבעה הספינה בים, ואין ידוע אם ניצל, שרובן לאבד, שרוב הנוסעים בספינה שטבעה נאבדים בים, ובכל זאת מספק נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים, מתייחסים אליהם כאילו הם חיים, ולכן אם הוא ישראל ואשתו בת כהן, אשתו אסורה בתרומה כדין בת כהן הנשואה לישראל, ואינה חוזרת לבית אביה לאכול בתרומה. וכן לצד השני, אם הבעל הוא כהן והיא ישראלית, היא לא אוכלת עוד בתרומה כדין אשת כהן, כי שמא הוא מת.

כפי שמבאר בקוב"ש שקושיית הגמרא שאין חזקה דהשתא כפי שראינו בספינה שמחזיקים אותו בחזקת חי. אבל בתירוץ השני כתבו התוס' שקושיית הגמרא שאין חזקה דמעיקרא שאפילו שהיה בתחילה שכיב מרע מסתבר שעמד מחוליו כמו בספינה שמחזיקים אותו שניצול מן הים. ע"ש.

91. מוסיף הרא"ש בסי' ל"ב ורבה לא חושש לתשובת אביי, משום דלא דמי, דהתם בספינה

הקשה שנוכח שהיה בריא מזה שהיה עם קנין כפי תרוץ הריטב"א שהובא לעיל. ויתכן ששאלה אחת מתורצת בחבירתה שיש ראיה לשני הצדדים ולכן זה נשאר ספק שקול.

89. ואף על פי שאין מוציאים ממון על פי חזקה דהשתא, כאן יש חזקה דמעיקרא שהרי ידוע שהיה בתחילה חולה ועל ידי שתי חזקות מוציאים ממון קוב"ש.

90. על פי התוס' בד"ה השתא בתירוץ הראשון

בימות החמה, שאין זרעים בשדות, הרי היא רשות היחיד **לשבת**, בגלל המחיצות שסביבה, ואסור להעביר לשם מרשות הרבים.

ורשות הרבים לטומאה. לענין ספק טומאה, היא נחשבת כרשות הרבים, כיון שאנשים עוברים שם, ולכן אם אדם מסתפק אם נטמא בבקעה, הוא טהור, דהוי ספק טומאה ברשות הרבים, שטהור.

אבל **בימות הגשמים**, שאין אנשים עוברים בבקעה כדי שלא לקלקל את הזרעים, לכן היא רשות היחיד **לכאן ולכאן**, הן לענין שבת, והן לענין טומאה, כיון שעתה אין היא מקום שעשוי להלוך הרבים.

וכל זה, בזמן שיודע אימתי נכנס לבקעה. אבל אם הוא מסתפק אם נכנס אליה בימות החמה או בימות הגשמים, הרי לפי רבי יעקב הוא טהור, כיון שהאדם היה בחזקת טהור, ומשאירים אותו בחזקתו. אבל לרבי נתן, הולכים אחרי חזקה דהשתא, ולכן אם הוא מסתפק בימות החמה מתי הוא נכנס, הרי הוא טהור כי משאירים אותו במצב הנוכחי, ואומרים שגם אז, כשנכנס לבקעה, היה זה בימות החמה. אך אם הוא מסתפק בימות הגשמים, הרי הוא טמא, כי תולים שגם אז, כשנכנס לבקעה, היה זה בימות הגשמים⁽⁹²⁾.

בלא ראייה שהיה שכיב מרע, כיון שהוא מוחזק בנכסיו.

והן, המקבלים שיש להם שטר, **אין מוציאין מידו של הנותן אלא בראיה**, שהיה בריא בשעת הנתינה, **דברי רבי יעקב**.

אבל **רבי נתן אומר**, חולק וסובר, שהולכים אחרי חזקה דהשתא, ולכן, **אם בריא הוא עכשיו**, צריך להניח שכל הזמן הוא היה בריא, גם בשעת הנתינה, ולכן **עליו להביא ראייה שהיה שכיב מרע**. אבל **אם עכשיו שכיב מרע הוא**, הרי החזקה דהשתא אומרת שיש להתייחס אליו כאילו כל הזמן הוא היה באותו מצב, לכן **עליהן להביא ראייה שבריא היה**. וכל זמן שלא הביאו ראייה יכול לחזור מהנתינה.

נמצא, שרבה סובר כרבי נתן, שהולכים אחרי חזקה דהשתא, ולכן הוא פוסק שאם עכשיו הוא מת, מסתבר שבמצב של שכיב מרע הוא היה כל הזמן.

אמר רבי אלעזר: ולטומאה — כמחלוקת רבי יעקב ורבי נתן בסוגייתנו, שהמחלוקת של רבי יעקב ורבי נתן קשורה גם לענין טומאה.

דתנן, שנינו במשנה: **בקעה**, שדה המוקפת מחיצה —

מעמידים בחזקה, כשזמן המתנה ידוע ורק לא ידוע אם היה בריא או שכיב מרע. אבל אם יודעים באיזה יום היה בריא ובאיזה היה שכיב מרע, ולא ידוע מתי נתן, לא שייך להעמיד בחזקה. ולכאורה גם אצלנו יודעים מתי היו

אמנם היו בסכנה אבל לא ראינו אותם מתים, לכן איכא למימר דנצלו, אבל אצלנו כיון שמת וקברו מוכיח עליו. אית לן למימר שמת מחוליו ולא עמד.

92. והקשה בקובץ שיעורים תקנ"ט מתי

ורבנן כרבי יעקב. חכמים סוברים כרבי יעקב, שלא הולכים בתר חזקה דהשתא, ואף על פי שהוא עכשיו בריא, יתכן שאז הוא היה שכיב מרע, כיון שהנותן הוא מוחזק בנכסים, ולכן המוציא מחבירו, המקבל, צריך להביא ראיה בעדים שהיה בריא בשעת הנתינה. וזו כוונת רב הונא "ראיה בעדים".

ואילו רב הסדא ורבה בר רב הונא אמרי, ראיה בקיום השטר. הם מבארים אחרת את המחלוקת. וכולם סוברים שהולכים בתר חזקה דהשתא, ואם עכשיו הוא בריא צריך להניח שגם בשעת הנתינה היה בריא, וקא מיפלגי ונחלקו במודה בשטר שכתבו, אם צריך לקיימו.

דהיינו, מי שתובע מחבירו שיפרע את חובו שיש לו עליו בשטר הלואה, והלוה מודה שאכן השטר הוא לא מזוייף, אבל הוא כבר פרע את חובו, נחלקו בדבר, האם הוא נאמן.

כי יש לומר, כיון שהשטר מתקיים רק על פי הודאתו, ואם הוא לא היה מודה יתכן שהשטר הוא מזוייף, הרי "הפה שאסר" ואמר שהשטר כשר, הוא "הפה שהתיר", שנאמן לומר שפרע. וכדי שלא יהיה נאמן, צריך המלוה לקיימו על ידי עדים, ואז אין ללוה מגו שהיה יכול לומר מזוייף, שהרי הוא מקויים בלעדיו.

אך רבי מאיר סובר, כל זמן שאין טענת מזוייף מצדו של הלוה, אין לנו לחשוש

אמר רבא: רבא מוסיף, לא שנו שבקעה בימות החמה היא רשות הרבים לטומאה, אלא שלא עברו עליה ימות הגשמים, על בקעה זו, לאחר שגדרוה. אבל אם עברו עליו ימות הגשמים לאחר שגדרו את הבקעה, הרי היא רשות היחיד לכאן ולכאן, כיון שהיה לה כבר שם של רשות היחיד, וזה לא נפקע גם לאחר מכן⁽⁹³⁾.

שנינו במשנה: וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה:

קנד-א שואלת הגמרא לפי חכמים: ראיה במאי? איזה ראיה צריך להביא לפי חכמים.

רב הונא אמר, ראיה בעדים.

רב הסדא ורבה בר רב הונא אמרי, ראיה בקיום השטר.

ומבארת הגמרא את דבריהם:

רב הונא אמר: ראיה בעדים, כיון שהוא סובר שרבי מאיר וחכמים קא מיפלגי בפלוגתא דרבי יעקב ורבי נתן, הם חולקים במחלוקת התנאים שהובאה בכרייתא.

רבי מאיר כרבי נתן, שהולכים אחרי חזקה דהשתא, ומדובר במשנה שעכשיו הוא בריא, ולכן הנותן צריך להביא ראיה בעדים שהיה שכיב מרע.

היום. כיון שאם היה נכנס היה טהור, הוא מקבל דין של טהור, וכך גם בשכיב מרע. עי"ש.

93. על פי הרש"ש שמיישב בכך את שאלת תוס'

ימות הגשמים ומתי ימות החמה, והספק הוא רק מתי נכנס, ומה זה קשור לחזקה. ותירץ אילת השחר, שאין הכוונה כיון שהיום ימות החמה תולים שנכנס אז, אלא נותנים לו את הדינים של